

UPPSALA
UNIVERSITET

NCK NATIONELLT CENTRUM
FÖR KVINNOFRID

Redovisning av regeringsuppdrag om
nationellt telefonstöd för våldsutsatta
(A2021/02054)

Dnr NCK 2022/19

2022-03-31

Innehållsförteckning

Uppdraget	3
Inledning	3
Bakgrund	4
Nuläge	4
Genomförande av uppdraget	7
Övriga frågeställningar	10
Avslutande reflektioner	12

2022-03-31

Uppdraget

Uppsala universitet, Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), fick 28 oktober 2021 i uppdrag av regeringen att starta en pilotverksamhet som ska tillhandahålla nationellt telefonstöd som riktar sig till män som utsatts för våld i nära relation eller sexuella övergrepp. Pilotverksamheten kan organiseras tillsammans med den befintliga nationella stödtelefonen för våldsutsatta, Kvinnofridslinjen, eller i samverkan med någon annan aktör. Enligt uppdraget ska NCK även tillhandahålla tillgång till telefonstöd för ”icke-binära personer och personer med transerfarenhet som utsatts för våld som omfattas av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor”. Detta kan ske inom ramen för den befintliga nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen, inom pilotverksamheten med stödtelefonen som riktar sig till män, i samverkan med någon annan aktör eller på annat sätt som bedöms lämpligt och resurseffektivt. Uppsala universitet ska även sprida information om stödtelefonen till de berörda målgrupperna.

För uppdraget fick NCK använda 200 000 kronor under 2021. Under 2022 och 2023 får NCK årligen använda 3,4 miljoner kronor till uppdraget.

Uppdraget ska slutredovisas till Arbetsmarknadsdepartementet 31 mars 2024. Uppdraget ska redovisas med ett förslag om hur stödtelefonen i sin helhet ska fortsätta att drivas med en analys av för- och nackdelar med att fortsätta med separata telefoner. Särskilt övervägande om vad som krävs för att på bästa sätt utforma verksamheten som en sammanhållen stödtelefon med kapacitet att ge stöd till alla grupper i nationella strategin. Uppdraget ska redovisa information om och en analys av hur målgrupperna för uppdraget har kännedom om och vänder sig till stödtelefonen. Redovisningen ska också omfatta en analys av hur förslaget påverkar andra grupper som exempelvis hbtqi-personer och personer som utsätts i prostitution och människohandel.

Föreliggande delredovisning som omfattar en plan för genomförandet lämnas i enlighet med uppdraget 31 mars 2022. Uppsala universitet ska därefter under uppdragsperioden löpande hålla regeringen informerad om uppdragets genomförande.

Inledning

Nationellt centrum för kvinnofrid är ett nationellt kunskapscentrum vid Uppsala universitet och Akademiska sjukhuset. Centrumet arbetar för att höja kunskapen om våld på nationell nivå genom utbildning, forskning, metodutveckling och informationsverksamhet och ska även erbjuda direkt stöd till våldsutsatta kvinnor.

På uppdrag av regeringen driver NCK sedan december 2007 Kvinnofridslinjen, som är Sveriges nationella stödtelefon för kvinnor över 18 år som utsatts för fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld. Kvinnofridslinjen är öppen dygnet runt alla dagar på året och samtalet är kostnadsfritt för den som ringer. 2021 besvarades sammanlagt 42 498 samtal, i genomsnitt 116 samtal per dygn. Även män och personer som varken identifierar sig som kvinnor eller män är i dag välkomna att kontakta Kvinnofridslinjen. Verksamheten är dock specialiserad på stöd till våldsutsatta kvinnor och det finns färre stödresurser att hänvisa vidare till för andra grupper.

2022-03-31

Arbetet med den nationella stödtelefonen omfattar såväl det direkta samtalsstödet som arbetet med samordning, strategiskt metod- och utvecklingsstöd samt kommunikation och marknadsföring. Personalen som svarar i telefonen är anställda av Akademiska sjukhuset, de övriga är anställda av Uppsala universitet.

Bakgrund

Kvinnofridslinjen startades i december 2007, och under de år som verksamheten har bedrivits har erfarenheterna efter hand legat till grund för en kontinuerlig utveckling. I regeringens tioåriga nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2026 är en av målsättningarna ”Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn”. I arbetet med detta spelar den nationella stödtelefonen en viktig roll som resurs för såväl våldsutsatta kvinnor som för yrkesverksamma som möter kvinnorna i sitt arbete.

NCK fick i juni 2019 i uppdrag av regeringen att under året fortsatt driva, stärka och utveckla verksamheten med den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen (A2019/01272/JÄM). Uppdraget omfattade även att lämna förslag på hur verksamheten med den nationella stödtelefonen kan utvecklas till att också omfatta våldsutsatta män och pojkar samt personer som identifierar sig på annat sätt än som kvinna eller man, flicka eller pojke. Inom ramen för uppdraget genomfördes en utredning angående detta förslag. Den omfattade intervjuer med företrädare för olika myndigheter och idéburna organisationer. För att tillvarata den erfarenhet och kompetens som finns på Kvinnofridslinjen genomfördes även gruppintervjuer och individuella intervjuer med stödlinjens medarbetare.

Uppdraget redovisades i mars 2020. I redovisningen föreslog NCK att ett pilotprojekt med en separat stödlinje för män som utsatts för våld i en nära relation eller sexuella övergrepp, med ett eget telefonnummer och särskild personal kunde genomföras. Samtidigt betonades att personer som varken identifierar sig som man eller kvinna liksom tidigare ska vara välkomna att kontakta Kvinnofridslinjen, eller kan välja att ta kontakt via den andra linjen.

Nuläge

Stödtelefoner för män, transpersoner och ickebinära i Sverige

Det finns idag inga nationella stödtelefoner i Sverige som är särskilt riktade till män eller ickebinära personer och personer med transerfarenhet som utsatts för våld som omfattas av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

De flesta av de nationella stödtelefoner dit män, transpersoner och ickebinära kan vända sig är könsneutrala. Majoriteten drivs av olika intresseorganisationer och idéburna föreningar, medan andra drivs av myndigheter. En del av stödtelefonerna dit alla kan vända sig har särskilda inriktningar, till exempel med fokus på alkohol och droger eller stöd vid oönskad sexualitet. Ett annat exempel är ”Välj att sluta”, som primärt vänder sig till personer som utövar våld i nära relation och drivs av Länsstyrelsen Stockholm i samverkan med Manscentrum Stockholm.

2022-03-31

De få telefonlinjer som explicit vänder sig till våldsutsatta män är knutna till regionala stödverksamheter i landet. Män är också välkomna att ringa till Kvinnofridslinjen, även om verksamhetens uppdrag är att vara en stödtelefon för våldsutsatta kvinnor. Under 2021 besvarade Kvinnofridslinjen 238 samtal som avsåg män som utsatts för våld i en nära relation.

På nationell nivå driver RFSL en stödmottagning för hbtqi-personer som blivit utsatta för olika typer av trakasserier, hot och våld. Mottagningen som även erbjuder telefonstöd vänder sig även till närstående och vänner till våldsutsatta hbtqi-personer samt till personer som i sitt yrke möter våldsutsatta hbtqi-personer. Det finns också en särskild verksamhet för transpersoner, personer med transerfarenhet eller den som funderar kring könsidentitet oavsett ålder. Den är dock inte specifikt inriktat på frågor om våldsutsatthet. RFSL:s stödmottagning hade 166 klienter under 2021.

På lokal och regional nivå finns ett flertal jourer som drivs av ideella föreningar som vänder sig till transpersoner. Flera av dessa är kombinerade tjej- och transjourer.

Stöd till våldsutsatta män, transpersoner och ickebinära

Enigheten var stor bland de intervjuade i NCK:s utredning som redovisades 2020 om att alla som utsätts för våld i nära relationer behöver få tillgång till hjälp och stöd.

Det råder dock osäkerhet om hur stort behovet är när det gäller andra grupper än de som identifierar sig som kvinnor, och hur många i dessa grupper som efterfrågar stöd via en stömlinje.

NCK:s befolkningsundersökning Våld och hälsa¹ från 2014 visar att 14 procent av kvinnorna och 5 procent av männen någon gång efter 18 års ålder hade blivit utsatta för fysiskt våld eller hot om fysiskt våld i en pågående eller avslutad parrelation. 20 procent av kvinnorna och 8 procent av männen uppgav att de utsatts för upprepat och systematiskt psykiskt våld av en nuvarande eller tidigare partner. Flera studier har även visat att män generellt är mindre benägna att söka hjälp än kvinnor². Det finns alltså stor anledning att även erbjuda män som utsätts för våld i nära relationer möjligheten att få stöd via en nationell telefonlinje

Behoven hos män som utsätts för våld av en partner är mycket lika behoven hos kvinnor i samma situation, och modellen med anonymt stöd via telefon kan förväntas passa även denna grupp. Våldsutsatta mäns upplevelser av våld och hjälpsökande anses ofta som "same-but-different" jämfört med våldsutsatta kvinnor, eftersom de verkar dela många erfarenhetsmässiga egenskaper, riskfaktorer och utfall, som sedan formas eller i vissa fall förvärras på ett könsspecifikt sätt. Forskning indikerar exempelvis att medan våld i nära relationer har samma inverkan på män och

---

¹ Nationellt centrum för kvinnofrid (2014). *Våld och hälsa: en befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa*. Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), Uppsala universitet.

² Johansen, Katrine Bindesbøl Holm, Marie Nymand Frederiksen, and Laura Simonsen. (2021). "Mænd Udsat for Partnervold – et Pilotstudie Blandt Danske Praktikere Med Perspektiver Fra *Skandinavisk Forskning Og Praksis*." København: Lev Uden Vold och Fagerlund, Monica. (2021) "Gender and Police Response to Domestic Violence." *Police Practice and Research* 22 (1): 90–108. <https://doi.org/10.1080/15614263.2020.1749622>.

2022-03-31

---

kvinnor, verkar de använda olika externaliserande och internaliserande hanteringsmekanismer som svar på våldet³.

Några män som tidigare har sökt hjälp via Kvinnofridslinjen har dock i kontakter med NCK sagt att de visserligen varit nöjda med den hjälp de har fått, men att de tycker att det är problematiskt att ringa till en telefon med ett namn som så tydligt riktar sig till kvinnor.

Enligt den utredning som genomfördes under arbetet med regeringsuppdraget är inte heller ett könsneutralt namn att föredra. I sin redovisning till regeringen svarade NCK därför att det vore värdefullt om ett pilotprojekt med en separat stöddlinje för män som utsatts för våld i en nära relation eller sexuella övergrepp, med ett eget telefonnummer och särskild personal kunde genomföras. Ickebinära är naturligtvis liksom tidigare välkommen att kontakta Kvinnofridslinjen, eller kan välja att ta kontakt via den andra linjen.

Många transpersoner har ett stort behov av stöd, och ofta har de förutom våldet i en nära relation varit utsatta för annat sexuellt våld och även våld i offentligheten. Detsamma gäller ickebinära i viss utsträckning.

---

³ Hine, Benjamin, Sarah Wallace, and Elizabeth A. Bates. (2021) "Understanding the Profile and Needs of Abused Men: Exploring Call Data From a Male Domestic Violence Charity in the United Kingdom." *Journal of Interpersonal Violence*, June, 08862605211028014.

2022-03-31

Genomförande av uppdraget

Enligt föreliggande uppdrag ska NCK utföra följande aktiviteter:

- Starta en pilotverksamhet med en nationell stöddlinje som riktar sig till män utsatta för våld. Organisera denna tillsammans med Kvinnofridslinjen eller i samverkan med annan aktör utifrån vad som anses lämpligt och resurseffektivt.
- Starta en pilotverksamhet med en nationell stöddlinje som riktar sig till transpersoner och icke-binära som utsätts för våld. Organisera denna tillsammans med Kvinnofridslinjen eller i samverkan med annan aktör utifrån vad som anses lämpligt och resurseffektivt.
- Sprida information om telefonstödet till berörda målgrupper.
- I planering och genomförande inhämta synpunkter och kunskap från Jämställdhetsmyndigheten och Socialstyrelsen.
- Inhämta synpunkter och kunskap från verksamheter som i dag driver stödtelefoner eller annan liknande verksamhet som riktar sig till män och eller till icke-binära personer och personer med transerfarenhet.

Övergripande planering

Arbetet med uppdraget inleddes i november 2021 då en styrgrupp tillsattes. En utredare fick i uppdrag att göra en förstudie inför uppdraget samt ett förslag till tidsplan. En forskare anlätades för att göra en omvärldsanalys av motsvarande stödverksamhet internationellt och att sammanställa utvärderingar och eventuell forskning på området. Förberedelser för att rekrytera en projektledare för uppdraget inleddes, liksom budgetarbetet för 2022.

Förutom en projektledare kommer även särskilda kommunikätörsinsatser att krävas under året. Utöver detta kommer medarbetare från samtliga enheter vid NCK att på olika sätt bidra i arbetet med uppdraget.

Preliminär tidsplan för 2022

<i>Januari</i>	Utlysning av tjänst som projektledare för uppdraget Fortsatta möten med styrgrupp, utredare och forskare. Arbetet med förstudien, omvärldsanalysen och forskningsöversikten fortsätter tills projektledaren har anställts. Ett arbete med att kartlägga resurser i landet för män, transpersoner och ickebinära har påbörjats.
<i>Februari</i>	Utbildningsinsats riktad till all personal på NCK för att öka kompetensen runt transpersoner och icke-binära utsatta för våld. Inleda kontakter med andra aktörer i enlighet med uppdraget. Kvinnofridslinjens referensgrupp bjuds in till möte för att lämna synpunkter på regeringsuppdragets utförande. Uppdatering och fackgranskning av ämnesguider i NCK:s kunskapsbank om våld mot hbtqi-personer.
<i>Mars</i>	Delredovisning av uppdraget.

2022-03-31

Preliminär plan för april – december 2022

Grundläggande beslut

- Besluta om projekten ska drivas tillsammans med Kvinnofridslinjen eller med extern aktör.
- Besluta om upplägg: en linje, två linjer eller tre linjer?

Inhämta synpunkter

- Inhämta synpunkter från i uppdraget angivna myndigheter.
- Inhämta synpunkter från andra aktörer.
- Fokusgrupper med Kvinnofridslinjens medarbetare om deras erfarenheter av att möta målgrupperna män och transpersoner samt ickebinära.

Personal

- Utredda vilken kompetens som är nödvändig för att driva dessa stödlinjer.
- Rekrytering av personal.
- Planering för och genomförande av utbildning för personer som ska svara i stödtelefonerna.
- Kompetensutveckling för medarbetare på Kvinnofridslinjen.

Kommunikation

- Ta fram kommunikations- och medieplaner.
- Skapa och utveckla informationsmaterial, webbsidor och övriga insatser för att göra de nya stödtelefonerna kända.

Stödverksamheter

- Kartläggning av stödverksamheter att hänvisa vidare till för fortsatt stöd nationellt, regionalt och lokalt.

Fortsatt arbete med budget och planering

Undersökning av olika tekniska lösningar

1 januari 2023 – 31 december 2023

- Lansering och drift av pilotverksamhet med telefonstöd för män, transpersoner och ickebinära.
- Marknadsföring, presskontakter och övrig kommunikation.
- Kontinuerlig dokumentation och uppföljning under året.

1 januari 2024 – 31 mars 2024

- Mäta och analysera kännedomen om och i vilken utsträckning grupperna vänder sig till telefonlinjen.

2022-03-31

- Analysera hur förslaget påverkar andra grupper som exempelvis övriga hbtqi-personer samt personer som utsätts i prostitution och människohandel.
- Sammanställa projektdokumentationen i redovisning till regeringen i enlighet med direktiven i regeringsuppdraget.

Övriga frågeställningar

En, två eller tre linjer?

En grundläggande fråga som kräver beslut redan under andra kvartalet 2022 är om pilotprojekten ska drivas tillsammans med Kvinnofridslinjen eller med annan extern aktör. Flera alternativ är möjliga, och detsamma gäller frågan om telefonstödet ska indelas i olika linjer och hur de olika målgrupperna ska definieras. Här bör erfarenheter från de andra nordiska stöddlinjeverksamheterna samt internationell forskning och utvärdering på området internationellt inhämtas.

En viktig princip är att attityden gentemot målgruppen ska vara inkluderande. Det är den som är våldsutsatt som själv ska avgöra vilken stöddlinje hen vill kontakta. De flesta transpersoner identifierar sig antingen som man eller kvinna, och ingen ska känna sig hänvisad till en särskild telefonlinje mot sin vilja. Däremot ska det nya telefonstödet/telefonstöden kunna erbjuda särskild kompetens i frågor som rör våldsutsatthet för respektive målgrupp i uppdraget. Eftersom det finns ett mycket begränsat antal stödverksamheter som den som svarar i telefonstödet kan hänvisa vidare till för ytterligare hjälp är detta särskilt viktigt. Det måste också finnas beredskap för att samtalen i många fall kan väntas handla om ytterligare problem vid sidan av utsattheten för våld.

Öppettider

Om en lösning med flera separata linjer väljs räcker inte medlen till för att ha öppet i samma utsträckning som Kvinnofridslinjen. Den som behöver stöd vid andra tider än under pilotverksamhetens öppettider ska i så fall alltid vara välkommen att kontakta Kvinnofridslinjen. Därför kommer det även att krävas ytterligare kompetensutveckling för personalen på Kvinnofridslinjen oavsett hur pilotverksamheten organiseras.

Ytterligare en fråga är om det finns behov av alternativa sätt att kontakta stödverksamheten, till exempel via chatt eller mejl, med anledning av de begränsade öppettiderna och hur detta i så fall kan lösas med hänsyn till anonymitet och sekretess.

Omdebatterad fråga

En annan fråga som måste beaktas är att inkluderingen av män och transpersoner tangerar en ideologisk och politisk brännande fråga om synen på våld mot kvinnor. Det strukturella perspektivet, med fokus på bristande jämställdhet och skev maktfördelning mellan könen, utmanas delvis genom att eventuellt integrera män i en verksamhet som ursprungligen riktar sig till kvinnor.

Frågan om transpersoner och specifikt transkvinnors inkludering i verksamheter för kvinnor har under de senare åren också varit mycket omdebatterad.

Det är angeläget att undvika att den nya satsningen leder till uppfattningen att våld drabbar kvinnor och män i samma omfattning, och på liknande sätt. Om könsidentiteter osynliggörs och den dominerande diskursen är könsneutral finns en risk att kvinnors situation inte förbättras.

Kompetens

Att utbilda och öka förståelsen och kunskapen kring de svårigheter som är kopplade till män som utsätts för våld i nära relationer är en förutsättning för att kunna driva en stödtelefon.

2022-03-31

Även om våldet i stora avseenden liknar varandra oavsett om en som är utsatt är kvinna, man, har transexfarenhet eller är ickebinär så är det samhälleliga omständigheterna olika vilket gör att våldet uppfattas och tolkas annorlunda.

För en stödverksamhet som riktar sig till män är det troligt att det i ännu högre grad än för Kvinnofridslinjen i dag kommer samtal från personer som är både utsatta och förövare. Detta kräver ytterligare kompetens hos den som svarar i telefonen.

Utredningen *Transpersoner i Sverige – Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor* (SOU 2017:92) pekar på att det finns stora behov av kompetenshöjning inom flera olika områden som berör transpersoner och att det dessutom krävs ett arbete för att förbättra bemötandet och öka förtroendet för myndigheter. En väl utvecklad transkompetens är således nödvändig för att kunna utveckla och driva en stödtelefon för målgruppen och denna bör erhållas i ett nära samarbete med målgruppens organisationer och företrädare. Eftersom det i dag finns ett lågt förtroende för myndigheter som en konsekvens av minoritetsstress eller negativa upplevelser av bemötande kommer det att kräva extra tålmod och lyhördhet från personalen.

Att arbeta med transpersoner och ickebinära innebär att också ifrågasätta tvåkönsnormen och inte utgå från att enbart två kön existerar. En av de viktigaste sakerna för målgruppen är att få sin könsidentitet bekräftad och respekterad. Det behövs även kunskap om transpersoners specifika utsatthet och livsomständigheter.

Kommunikation

Arbetet med regeringsuppdraget innebär många kommunikativa utmaningar. Information om telefonstödet måste på kort tid nå ut till våldsutsatta män, transpersoner och ickebinära i hela landet. Om telefonstödet liksom Kvinnofridslinjen även ska vända sig till närstående och yrkesverksamma måste även detta tas med i planeringen. Samtidigt är resurserna för marknadsföring begränsade, särskilt i förhållande till att det är flera olika målgrupper som ska adresseras.

Representation kan vara en viktig faktor för att en person ska sätta ord på sin våldsutsatthet, för att kunna bearbeta händelsen, inte vara ensam med sin erfarenhet och inte känna sig som den enda våldsutsatta som existerar. Därför är ett direkt tilltal till varje målgrupp nödvändigt.

Samtidigt är det angeläget att betona att den nya satsningen är en extra satsning för att uppmärksamma fler grupper av brottsoffer, och att den inte genomförs på bekostnad av stödet till våldsutsatta kvinnor.

Avslutande reflektioner

Regeringsuppdraget att starta en pilotverksamhet med nationellt telefonstöd som riktar sig till män, transpersoner och ickebinära inleddes i november 2021, men går från april 2022 in i en mer aktiv fas i samband med att en projektledare för uppdraget har anställts.

Den ursprungliga kostnadsberäkningen från NCK i redovisningen av regeringsuppdraget om att stärka och utveckla den nationella stödtelefonen för våldsutsatta m.m. (A2019/01272/JÄM) avsåg ett förslag på pilotverksamhet med telefonstöd för män som utsatts för våld. Vi välkomnar den angelägna utökningen av uppdraget till att även omfatta transpersoner och ickebinära. Det är viktigt att alla som utsätts för våld får tillgång till likvärdigt stöd från samhället.

Viktigt att notera är dock att utökningen av uppdraget medför avsevärt högre krav på specialiserad kompetens för personal som ska bemanna telefonstödet och även på marknadsföring för att nå de olika målgrupperna. Detta leder till ökade kostnader jämfört med det ursprungliga förslaget, och det finns en risk att marknadsföringen därför måste begränsas om inte ytterligare medel tillförs.

En viktig del i det fortsatta arbetet blir att inhämta kunskap och synpunkter från de berörda målgrupperna, aktörer med erfarenhet av liknande verksamhet samt andra myndigheter.

NCK ser fram emot det fortsatta arbetet med uppdraget och att ha en löpande kontakt med Jämställdhetsenheten vid Arbetsmarknadsdepartementet om detta.

2022-03-31

Bilaga 1

Ekonomisk redovisning av uppdrag att stärka och utveckla den nationella stödtelefonen för våldsutsatta A2021/02054

Lönekostnader		74 199
Resor		-
Tryckning och marknadsföring		-
Övriga tjänster		34 118
Direkta kostnader		108 318
Indirekta kostnader		32 495
Summa		140 813
Andel av Telefonstöd för våldsutsatta 2021 som finansieras		
av statsanslag till NCK		-
Bidrag regeringsuppdrag		200 000
Total kostnad för Telefonstöd för våldsutsatta 2021	-	140 812
Statsanslag och regeringsuppdrag		200 000
Kostnader Telefonstöd för våldsutsatta 2021	-	140 812
Differens att återbetala		59 188